

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Oog in oog met een beer

17 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave waarom Haraway het beeld van de mens als cyborg gebruikt: grenzen moeten vervagen, omdat de mens geen vastomlijnde identiteit heeft / omdat dit uitsluiting tegengaat 1
- een argumentatie welke opvatting over de mens het meest overtuigend is, die van Haraway of die van het animisme, met een afweging tussen Haraways opvatting over de mens als cyborg en de animistische opvatting over de mens als wezen met een ziel/geest die is verbonden met een universele ziel 1
- een argumentatie welke opvatting over de mens het meest overtuigend is, die van Haraway of die van het animisme, met een uitleg van het begrip monisme: er is één substantie 1
- een argumentatie welke opvatting over de mens het meest overtuigend is, die van Haraway of die van het animisme, met een uitleg van het begrip dualisme: er zijn twee substanties 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Haraway gebruikt het beeld van de mens als cyborg, om aan te geven dat de grenzen moeten vervagen tussen mens en dier, tussen levend wezen en machine, tussen fysiek en niet-fysiek. Een mensbeeld waaraan sommigen wel voldoen en anderen niet, leidt tot uitsluiting en onderdrukking. Door het beeld van de mens als cyborg kunnen we tegengaan dat mensen worden uitgesloten of onderdrukt. 1
- Haraways beeld van de mens als cyborg vind ik overtuigender dan de opvatting over de mens van het animisme, omdat Haraway door de vervaging van grenzen laat zien dat wij geen vastomlijnde identiteit hebben. Het animisme spreekt echter van een universele ziel waar alles en iedereen deel van uitmaakt. Daarmee lijkt het animisme een vaststaande identiteit binnen te smokkelen, namelijk de ziel, waar ik niet in geloof. Volgens mij zijn wij lichamelijke wezens, zoals alles en iedereen om ons heen. Daarmee heb ik een monistisch standpunt. De werkelijkheid bestaat maar uit één substantie, namelijk materie. We kunnen ons niet duidelijk onderscheiden van andere wezens en daardoor is het ook niet vanzelfsprekend dat we ons bijvoorbeeld boven dieren plaatsen. Dat hebben we wel gedaan door vanuit een dualistisch denken, de opvatting dat de werkelijkheid bestaat uit twee substanties, een hiërarchisch onderscheid te maken tussen verstand en lichaam, wat volgens mij dus een misverstand is. 3

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Ik vind de opvatting over de mens van het animisme overtuigender dan het idee van een mens als cyborg. Er is niet een heel duidelijke grenslijn tussen mensen en andere wezens, omdat alles en iedereen beziel is en deel uitmaakt van een universele ziel. Dat is een monistische visie, omdat er uiteindelijk één substantie is, namelijk de universele ziel. De specifiek menselijke ziel wordt volgens mij weliswaar gekenmerkt door het vermogen tot rationeel denken, maar daarmee heb ik nog geen dualistische opvatting over de mens, als bestaande uit twee volstrekt gescheiden substanties, lichaam en geest. Door de specifiek menselijke ziel is volgens mij bovendien ieder mens uniek en hebben we wel een vastomlijnde identiteit. Daarom ben ik het minder eens met Haraway en meer met het animisme.

3

18 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een uitleg wat Plessner bedoelt met excentrische positionaliteit, met:

- tekst 1: Martin kan zich verhouden tot haar eigen bestaan, waarin ze zich verbonden voelt met andere wezens
- de wet van natuurlijke kunstmatigheid: de mens is geplaatst tegenover zijn bestaan en moet zijn bestaan ten uitvoer brengen vanuit een bestaanservaring die hem van nature gegeven is

1

1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Met excentrische positionaliteit bedoelt Plessner dat de mens niet alleen zichzelf en de wereld ervaart, maar tegelijkertijd ook kan reflecteren op de verhouding tussen die twee, de binnenwereld en de buitenwereld. Martin realiseert zich, door de aanval van de beer, dat ze een open wereld is waar meervoudige wezens elkaar ontmoeten. Ze verhoudt zichzelf hiermee tot haar binnenwereld, haar buitenwereld en haar medewereld.
- Omdat mensen vanuit een buitenpositie hun bestaan kunnen beschouwen, stellen ze zichzelf voortdurend vragen en moeten ze hun bestaan vormgeven en ten uitvoer brengen. Ze leven niet alleen maar, maar moeten zichzelf steeds weer verhouden tot de binnenwereld, buitenwereld en medewereld. Dat geeft het menselijk bestaan een kunstmatig karakter, maar dat volgt uit een bestaanservaring die de mens van nature gegeven is.

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg van de wet van de bemiddelde onmiddellijkheid, met het voorbeeld van Martins boek: in haar boek drukt Martin haar onmiddellijke ervaring uit en haar bemiddelde ervaring tussen zichzelf en de omgeving.

voorbeeld van een goed antwoord:

Martin drukt met haar boek *Geloven in het wild* haar bestaanservaring uit, legt deze vast en deelt deze ervaring met anderen door middel van taal. Ze beschrijft hoe ze getransformeerd is, en dat deelt ze met haar lezers. Volgens de wet van de bemiddelde onmiddellijkheid ervaart de mens zichzelf als subject dat bemiddelt tussen zichzelf en de omgeving en tegelijkertijd als subject dat onmiddellijk de omgeving ervaart. Deze dubbele ervaring zet Martin ertoe aan zich uit te drukken via haar boek.

20 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat in tekst 1 onderlinge verbondenheid als aspect van Mortons ecologische denken te herkennen is 1
- een uitleg dat in tekst 2 desoriënterende openheid als aspect van Mortons ecologische denken te herkennen is 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- In tekst 1 ervaart Martin dat mensen verbonden zijn met meervoudige wezens. Ook volgens Morton zijn mensen verbonden met allerlei niet-menselijke wezens. Die onderlinge verbondenheid is volgens Morton kenmerkend voor ecologisch denken. 1
- De ervaring van Martin en het ecologisch denken laten allebei zien dat er sprake is van desoriëntatie. Er is geen wereld meer, geen referentiepunt en geen grond onder de voeten. Bij Martin zie je dat in de afbrokkeling van het houvast, die ze met allerlei beelden uitdrukt. De 'mesh' laat weliswaar zien dat alles met elkaar verbonden is, maar heeft geen duidelijke voorgrond en achtergrond. Er is geen punt van waaruit we een overzicht hebben van het geheel en onze rol daarin. 1

21 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave dat volgens Despret de relatie tussen dier en onderzoeker een actieve rol moet spelen in het wetenschappelijk onderzoek naar het gedrag van dieren 1
- een argumentatie met het voorbeeld van Treadwell of de relatie tussen dier en onderzoeker een actieve rol moet spelen in het onderzoek 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Despret moet de relatie tussen het dier en de onderzoeker een actieve rol spelen in wetenschappelijk onderzoek naar het gedrag van dieren, in plaats van deze relatie onzichtbaar te maken, zoals het gangbaar is bij wetenschappelijk onderzoek. 1
 - Zoals het voorbeeld van Treadwell laat zien, voegt het veel toe als de onderzoeker niet onzichtbaar is, maar zichtbaar, en contact maakt met de beren. In zijn video's en foto's is te zien dat hij dicht in de buurt van de beren kwam, met hen speelde en hen soms aanraakte. Deze interactie kan nieuwe informatie opleveren en onderzoeksmateriaal zijn voor andere dieronderzoekers. 1
- of
- Volgens mij is het beter dat de onderzoeker onzichtbaar blijft, omdat hij of zij dan geen invloed uitoefent op het dier en zo de objectiviteit van de resultaten niet verstoort. Het is prima om video's en foto's te maken, maar niet als je een relatie aangaat met de dieren, want die relatie zal hun gedrag waarschijnlijk beïnvloeden. Het kan zelfs gevaarlijk zijn als de omgang tussen onderzoeker en dier te intensief wordt. 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

tekst 1,2	N. Martin, Geloven in het wild, 2022
afbeelding 1	https://www.mycast.io/stories/tim-burton-s-iron-man-1996
afbeelding 2	https://legadodamarvel.com.br/horario-de-lancamento-do-trailer-de-morbius-e-adiado/
afbeelding 3	https://www.apprendoo.com/en/metaverse-and-corporate-training-challenges-opportunities-and-limits/